

Om Dan Turèlls mærkværdigheder

Af Johs. Aagaard, docent, dr.theol.

JEG BLEV GREBET af en slem mistanke under læsningen af Dan Turèlls udfald mod mig i Politikens tillæg 'i byen' (14.9.). Enten har Dan Turèll slet ikke set det indslag i TV's Søndagsavis, som har gjort ham så vred — eller også er det ham, der er det 'fjols', han udnævner mig til. Jeg kan faktisk ikke se andre muligheder, for der er absolut ingen relation mellem Turèlls angreb og de synspunkter, jeg udtrykte i det pågældende indslag.

Dan Turèll slår mig i harkorn med 'statskirkenes statsbetalte tjenestemænd', og han omtaler mig som 'en præst, der er betalt af vore penge'. Han synes i det hele taget at opfatte mine synspunkter som udtryk for statskirkelig selvhævdelse overfor de nyreligiøse bevægelser.

Men mine udtalelser var først og fremmest en kritik af statskirkeligheden og en opfordring til kirken om at vende tilbage til de normale tilstande, som den befandt sig i, før den blev monopolkirke i slutningen af oldtiden. Jeg opfordrede faktisk til ophævelse af Folkekirkens karakter af statskirke. Det har Jyllands-Postens lederskribent forstået, men altså ikke Dan Turèll.

Dertil kommer, at jeg aldeles ikke er præst, men lægmand, helt uberørt af bispehånd og helt ude af stand til at agitere for en kirkeordning, som jeg embedsmæssigt står udenfor og i øvrigt ikke kan lide. Jeg er lærer på Århus Universitet, hvor det bl.a. er min opgave i forbindelse med religionsstudierne at gå tæt på kristendommens forhold til andre religioner.

Hvis Dan Turèll fulgte med i den kirkelige debat, bare

overfladisk, ville han vide, at jeg er genstand for ligeså grove angreb fra fortalere for den ubodfærdige statskirkelighed (dvs. Søren Krarup og andre), som de angreb der kommer fra antikirkeligt hold à la Dan Turèll selv.

Dan Turèll gør ophævelser over udtrykket 'nyreligiøse bevægelser', som han betegner som 'en veloverlagt uforkammethed'. Det er første gang, jeg nogensinde har mødt denne misforståelse. Udtrykket er aldeles ikke ment nedladende — tværtimod har Dialogcentret (hvis formand jeg er) valgt at bruge netop denne betegnelse, fordi den er så neutral, udtrykket skal ikke forstås på anden måde, end at det skal dække fænomener, som dels er religiøse og dels er nye. I England og Amerika taler man om 'cults' og i Tyskland om 'Jugendreligionen', og begge disse udtryk er lette at misforstå i nedvurderende retning. Hvis Dan Turèll kan foreslå et endnu mere neutralt og ubelastet ord end 'nyreligiøsitet', vil vi gerne høre det, så vi kan overveje at bruge det i stedet. Men en eller anden betegnelse skal vi jo have, ellers bliver det svært at forklare, hvad vi beskæftiger os med.

DAN TURELL hævder, at jeg krænker hinduismen og buddhismen. Det er også noget, der tyder på, at han ikke har set indslaget i TV, for der blev mine udsagn nemlig sat i relation til noget ganske andet.

For det første var der en optagelse fra et meditationsmøde i Shan-bevægelsen, som er en slags moderne gnostisk mysteriereligion, der i nogen grad er kristeligt påvirket. Så overværede seerne en morgenbøn i Bhagwan Rajneesh-bevægelsen, som enhver hindu og buddhist frabeder sig enhver forveksling med. Så

var der *Scientology*, som man heller ikke bør give hinduerne eller buddhisterne ansvaret for, og endelig var der *Jehovas Vidner*.

Den, der kender bare en lille smule til Dialogcentrets og mit arbejde med nyreligiøsitet, vil vide, at vi især har været i konflikt med *Scientology* og Tongil-familien (også kaldet 'moonierne'). Begge disse bevægelser benævner sig med ordet 'kirke', ligesom mormonerne, som vi også i nogen grad er kollideret med. Alle disse hører med i nyreligiøsitet, og følgelig gør Dan Turèll sig tingene for lette, når han farer ud, som han var forsvarer for gamle verdensreligioner som hinduismen og buddhismen.

Men nuvel, vi er vant til at blive angrebet for vores arbejde. Fra tid til anden optræder et bestemt reaktionært sammenrend af ultrakonservative kræfter, såsom kredsen omkring Gertrud Galster, Richard Wurmsbrandts tilhængere, moonierne og Svend Aage Laursen m.fl., som et slags hylekor i offentligheden — under foregivende af at ville forsvare religionsfriheden overfor Aagaard og Dialogcentret.

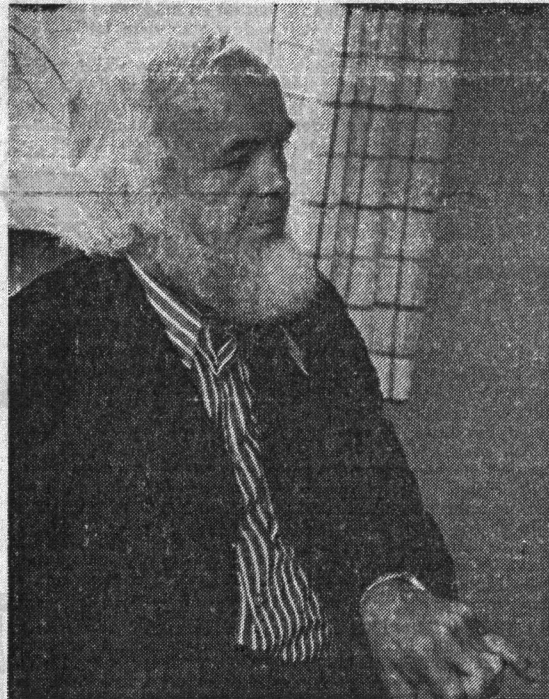
På Dialogcentret gør vi i virkeligheden ikke andet end at anvende de historisk-kritiske metoder, som teologer lærer under deres uddannelse, på de nyreligiøse bevægelser.

Verden over er teologer beskæftiget med at bearbejde de kristne traditioner ved hjælp af de selvsamme historisk-kritiske metoder. Og det er helt i orden. Ingen religion og intet trossamfund er nemlig hævet over kritik. Derfor er det også mærkeligt, at der i øjeblikket råbes op om intolerance og religionsforfølgelse, blot fordi en lille gruppe teologer tager de nyreligiøse bevægelser op til kritisk vurdering på samme vis.

Heldigvis har vi et udmærket forhold til flere af de nyreligiøse bevægelser, ligesom vi er gode venner med mange guruer i Indien. Nogle af dem sætter oven i købet pris på vores kritik, som de finder udfordrende og værd at drøfte.

DERFOR er det mig umuligt at tage Dan Turèlls angreb alvorligt. I grunden har jeg på fornemmelsen, at der er tale om bestilt arbejde, nedskrevet i stor hast og uden at forfatteren har set det TV-indslag, han beklager sig over. Eller det er skrevet i en brandert, med taxaen fra bladredaktionen ventende udenfor.

Dog må jeg takke Dan Turèll for en ting: Han har leveret en fortrinlig tekst til min samling til belysning af tolerance-begrebets degeneration i vor tid. Turèlls indlæg er fremragende i den sammenhæng. Hans analogi mellem ølsorter og cigaretmærker på den ene side og forskellige religioner på den anden er simpelthen ubetalelig. Jeg tvivler på, at jeg nogen sinde får fat i et bedre eksempel på religiøs overfladiskhed og dumhed.

Johannes Aagaard